

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polju enajstih dopoldne. — Naročnina s dostavljanjem na dom ali po pošti K 1.50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadst. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer.

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in inserate. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petstvarica 20 vin., pogojni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštnine proste

Štev. 120.

V Ljubljani, v četrtek dne 26. oktobra 1911.

Leto I.

Poraz agrarcev.

Ljubljana, 25. oktobra.

Gautscheva veterinarska komedija torej vendar ni zalegla. Nocoj je gospod baron blamiran mož in se lahko zahvali agrarcem, katerim je hotel storiti uslugo, za poraz. Ki ga je doživel z njimi vred. Prišlo je v draginjskem odseku do dolgo pričakanega glasovanja in sprejet je kombinirani predlog Renner-Jerzabek, s katerim so Gautschevi „pravni nazori“ odpihnjeni in razpršeni kakor pleve. Večina draginjskega odseka zahteva uvoz mesa iz Argentine in iz Srbije; večina draginjskega odseka spoznava, da grozi ljudem v resnici lakota in da je nujno treba pomagati — tako kakor se more.

Glasovanje v draginjskem odseku še ne pomeni končne zmage; vsekakor pa pomeni velik uspeh in po vsej pravici so socialni demokrati ponosni nanj. Zakaj ves boj proti draginji je v prvi vrsti socialistični boj. Vodila ga je socialno demokratična stranka z vso svojo močjo, z vso energijo, v najtežavnejših razmerah, proti navidezno nepremagljivim sovražnikom, vedno odločno in neustrašeno, vedno dosledno, tudi če so prihajali časi, ko je postal položaj obupen. Vodila je ta veliki boj v parlamentu in izven parlamenta, v časopisu, na nešteti shodih, z ljudskimi demonstracijami na ulici in z neprestanim poučevanjem delavskih množic. In vodila ga bo seveda dalje, zakaj današnji uspeh spodbuja proletarijat na še večjo vztrajnost, ki ne sme odnehati do popolne zmage.

Ko je koncem meseca julija baron Gautsch pripravil svoje mameluke do tega, da so snedli svojo besedo in potepali svoj lastni sklep, je pač mislil, da bo imel zdaj z mesom vsaj tako dolgo mir, kakor ga je imel Bienenrth, ko je njegova večina leta 1907. zavržla socialno demokratične draginjske predloge. Socialisti, ki so imeli premalo pomoči v parlamentu, ko se je sklepal carinski tarif leta 1905., so tiste jeseni porabili moč, ki jim jo je bila dala splošna volilna pravica za radikalnejši nastop v draginjskem vprašanju. Ali energija meščanskih strank je bila premajhna in same so takrat pomagale agrarcem do zmage. Enako so pokopavale vse poznejše predloge socialnih demokratov.

Stranka se ni dala zatrešiti, oderuhom je zrastle greben; draginja je naraščala od dne do dne. Socialni demokrati so neprenehoma stali na straži in kazali, kaj se godi v državi. „Hujskaci“ — so jim dejali; ali s tem se socialisti niso dali ugniti v kozji rog. Nadaljevali so svoj boj, kajti vedeli so, da je pravičen in da je resnica zanesljiv zaveznik.

Sovražnik sam je nehoti pomagal. Draginja je gnala draginjo in je postala kakor lavina. Ouderstvo je začelo tekrovati, kdo bo bolje izkoriščal in gulil množice. Neizogibno je moral priti čas, ko je postal gospodarski položaj ljudstvu neznosen. Poleg delavcev so se polagoma začeli oglašati tisti, ki so pravzaprav delavci, pa nočejo biti; potem nižje plasti srednjih slojev in potem je segala nezadovoljnost vse više in više. Nazadnje so se morali zdražniti tudi meščanski poslanci.

Meseca julija jih je Gautsch še enkrat speljal na led. En trenotek so se bolj ustrašili, da bi izgubili Gautscha, kakor pa ljudske sodbje. Preden so odšli domov, so potrdili njegovo „pravno stališče“, da je treba lepo prositi v Budimpešti.

Bil je trenotek nezvesti. Takrat so še večinoma upali, da bo baron Gautsch znal Madjarom pokazati zobe in da bo s svojimi pravnimi nazori dosegel uvoz mesa. Ali avstrijska vlada se je začela pogajati z ogrsko in konec je bil ta, da so Avstrijci ostali „duraki“. Tedaj se je v meščanske stranke nekoliko vrnila zavest. Ko se je parlament zopet sešel, je bilo za barona Gautscha že gotovo, da mu sede draginja zopet na tilnik. Poskušal je pač že pred sestankom parlamenta nasipati peska v oči če že ne ljudstvu, pa vsaj poslancem. Poljedelsko ministrstvo je izdalo znani „program za varstvo telet“. Tiskovni urad je razpošiljal obljube za bodočnost na vse strani. Papir, ki je nekdanj služil le za pisanje in za zavijanje klobas, se je sčasoma začel rabiti za ovrtnike in manšete, za palice, za galanterijsko blago, za železniške tračnice; baron Gautsch je hotel z njim nadomestiti še meso in kruh.

To ni pomagalo. Parlament se je sešel in proti želji vlade postavil draginjsko vprašanje na prvo mesto dnevnega reda. Gautsch je napeljal svoje največje topove. Trenotek, dva se je zdelo, da mu prihaja usoda na pomoč. Na galeriji so počili Njeguševi streli in Gautsch je začel hujskati proti „socialno demokratičnim hujskacem“.

Niti to ni več zaleglo. Ljudje, ki ne znajo v kritičnih trenotkih ohraniti svojega razuma v glavi, so nekaj časa divjali. Ali kakor so govorniki v debati prihajali do besede, so sami drug za drugim „hujskali“, ker so morali „hujskati“, čim so se doteknili draginje.

Sešel se je draginjski odsek in takoj na prvi seji je postal položaj kritičen za „pravne nazore“ barona Gautscha, on pa se je začel vesti kakor desperado. Citiral je svoje veterinarce. Njihovi romani so imeli biti najmočnejši „atout“. Povesti o argentinskih strahotah so imele nagnati meščanskim poslancem strah v kosti in jim vzeti zadnji sled samostalnosti in kritičnega mišljenja.

Agrarci in naši agraroklerikaleci so zavirskali. S komedijskim patosom so začeli govoriti o „velikanskem vtisku“, ki ga je baje napravila veterinarska komedija. Ali vriskali so prežgodoj. Sodruga Reumann in Renner sta z nepobitnimi podatki razcefrala vse tiste storije in predložila odseku tako bogat material o domačih in tujih živinskih razmerah, o trgu, o mešetarstvu, o pomanjkljivosti aprovizacije, o edini možnosti zboljšanja, da niso našli zastopniki vlade več odgovora na te jeklene argumente. Ves vtisk komedije je bil izbrisan, absolutna nezanesljivost veterinarskih pravljic je bila dokazana in tako je večina odseka pri današnjem glasovanju našla samo sebe.

Prvi korak je storjen. O drugih draginjskih zadevah se imajo še posvetovati pododseki. Odsekov sklep zaradi mesnega vprašanja pride še v zbornico, ki ima sklepati o njem. Ali upati je po dosedanjem razvoju, da se ne zgodi kakor meseca julija. Vse je odvisno od tega, da ostanejo stranke pri tem, kar so sklepale v draginjskem odseku. Življenska potreba ljudstva je važnejša od Gautschevih pravnih stališč in važnejša od obstanka Gautscheve vlade.

Kriza.

Dunaj, 25. oktobra.

Položaj v parlamentu in za kulisami se je skrajno poostiril. Stališče Gautscheve vlade je tako omajano, da ugibajo že v nejesnejših krogih o nasledniku. Sestavljenju večine ne gre od rok. V nemško nacionalni zvezi nastajajo vsak hip nove težave. Nazori si tam tako nasprotujejo, da se nekateri voditelji že boje za obstanek zveze, če se ne najde kmalu izhod iz sedanja zmede. Mladočehi so se Gautschu

očitno zelo približali; radikaleci v nemško nacionalni organizaciji pa mu posebno tega ne morejo odpustiti, da se je začel pogajati s Čehi, preden je bil na jasnem z Nemci. Zmernejši posredujejo in strahijo zlasti s tem, da bi se utegnil obnoviti „železni obroč“ kakor v Taaffejevih časih brez Nemcev in proti Nemcem. Ali tudi med zmernejšimi je še nesoglasje v tem, če naj se ministrstvo rekonstruira z novimi uradniškimi ministri, ali če naj se parlament tarizira, ali če naj bi se v ministrstvo poklicali zaupniki strank, toda ne parlamentarci.

Italijanska fakulteta je še poostрила položaj. Nemško nacionalna zveza se je danes posvetovala o svojem stališču. Na seji so se pokazala velika nasprotja in bilo je baje tudi nekoliko hrupnih prizorov. Končno je bilo z večino enega glasu sklenjeno: Nemško nacionalna zveza bo glasovala za ustanovitev italijanske fakultete; ta pa se ne sme ustanoviti ne na Tirolskem, ne na Dunaju in sploh v nobenem nemškem mestu ne.

Nocojšnji sklep draginjskega odseka, ki odklanja vladno stališče, je bil za barona Gautscha nov udarec. Glasovi o krizi, ki so se raznašali že popoldne, so se vesled tega zvečer pomnožili. Ni pa verjetno, da vložil Gautsch takoj demisijo. Kakor kaže, se bo negotovost zavlekla morda še kakšna dva tedna. Za Gautschevega naslednika pa imenjujejo z največjo verjetnostjo Poljaka Bilinskega.

Predsednik zbornice Sylvester je povabil načelnike treh velikih zvez na dogovor zaradi delovnega programa. Pripisujejo se pa tej konferenci tudi politični mešetarski nameni.

Kupujte „Zarjo“
izvod samo 6 vinarjev.

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

Mastni blesk zlata na uniformah je pomedel in se omečil, dih žive sile in bodrega upanja se je dotaknil materinega srca. In na klopih za njo, kjer so doslej ljudje potrto pričakovali, se je oglasilo tiho mrmljanje.

— Ni jih strah! — je zaslišala šepet Sizova, a z leve strani je tiho zaihtela mati Samojlova.

— Tiho! — je velel osoren glas.

— Opozarjam . . . — je dejal starec.

Pavel in Andrej sta sedla drug poleg drugega, zraven njiju so sedli na prvo klop Mazin, Samojlov in oba Guseva. Andrej si je obrl brado, brki so mu zrastle povešeni navzdol, da je njegova okrogla glava bila podobna mačji. Nekaj novega se je pokazalo na njegovem obrazu: nekaj ostrega in jedkega okolo ust, nekaj temnega v očeh. Na Mazinovi spodnji ustni sta bili dve črni pegi, obraz je postal polnejši; Samojlov je bil prav tako kodrav kakor poprej in Ivan Gusev se je smejal še zmerom široko.

— Eh Fjodka, Fjodka! — je zašepetal Sizov in sklonil glavo.

Mati je opazila, da diha svobodnejše. Poslušala je nerazločna vprašanja starca — vpraševal je, ne da bi gledal na obtoženca, in njegova glava je slonela nepravično na ovrtniku uniforme. Poslušala je mirne, kratke odgovore

svojega sina. Zdelo se ji je, da predsednik in sodniki ne morejo biti ne zlobni, ne kruti ljudje. Pozorno je motrila obraze sodnikov in ugibala iz njih; tiho je prisluškovala novemu upanju, ki se ji je zbujalo v prsih.

Porcelanasti človek je ravnodušno bral svoje papirje, njegov enakomerni glas je z dolgočasjem napolnjeval dvorano in oblival ljudi, ki so sedeli nepremično kakor otrpli. Štirje odvetniki so se tiho, a živahno razgovarjali z obtoženci; močno in urno so se gibali in spominjali na velike črne ptice.

Na eni strani starca je polnil stol s svojim telesom tolst, zabuhel sodnik, z drobnimi, plavajočimi očmi, na drugi strani grbeč z rdečimi brki na blestem obrazu. Utrujeno je naslonil glavo na naslonjalo in premišljal z napolodprilimi očmi. Tudi obližje državnega pravdnika je bilo utrujeno, dolgočasno in ravnodušno. Vzad za sodniki je sedel župan, polen in zajeten možiček, ki si je zamišljeno gladil lica; načelnik plemstva glavar, siv, bradat in rdečeličen človek z velikimi, drobnimi očmi; okrogli glavar z ogromnim životom, ki ga je očitno motil.

— Tu ni zločincev, ne sodnikov — se je razlegel trdi Pavlov glas — tu so le zmagalci in premaganci . . .

Vse je utihnilo, nekaj sekund je materino uho slišalo le tenko, urno škripanje peresa po papirju in utripanje svojega srca.

Tudi predsednik sodišča je nekaj prisluškoval in pričakoval. Sodniki so se zgenili. Tedaj je dejal:

— N-da . . . Andrej Nahodka! . . . Ste-li kriv . . .

Nekdo je zašepetal;

— Vstani . . . vstanite!

Andrej se je počasi vzdignil, se vzravnil in vihajoč si brke izpod čela gledal na starca.

— Zakaj naj bom kriv? — je dejal pojoče in zložno Malorus in kakor zmerom zmaljal z rameni. — Nikogar nisem ubil, ne okradel, ne skladam se s takim življenjskim redom, ki sili ljudi na rop in na medsebojno ubijanje . . .

— Odgovarjajte kratko: da ali ne . . . — je dejal starec siloma, a razločno.

Na klopih za seboj je mati začutila nemir, ljudje so tiho šepetali in se premikali, kakor da bi se osvobodjevali iz pajčevine sivih besed porcelanastega človeka.

— Slišiš, kakšni so? — je zašepetal Sizov.

— Da . . .

— Fjodor Mazin, odgovorite . . .

— Nečem! — je jasno odgovoril Fjodja, in poskočil na noge. V obraz je zardel od razburjenja, oči so se mu zasvetile in roke je položil na hrbet.

Sizov je tiho zastokal, mati je začudeno razširila oči.

— Odklonil sem obrambo . . . nič ne bom govoril . . . ker smatram vaše sodišče za nezakonito! . . . Kdo pa ste vi? Ali vam je ljudstvo dalo pravico, da nas sodite? Ne, ni vam je dalo! Ne poznaj vas!

Sedel je in skril svoj razžarjeni obraz za

Andrejevim hrbtom.

Tolsti sodnik je sklonil svojo glavo k starejšemu in zašepetal nekaj. Sodnik z bledim obrazom je privzdignil obrvi, poškilil na obtoženca, položil roko na mizo in začel s svinčnikom nekaj po papirju. Okrogli glavar je zmaljal z glavo, oprezno prestavil noge, naslonil trebuh na kolena in ga pokril z rokami. Ne da bi ganil glavo, je starec sklonil telo k rdečeličenemu sodniku in ga ogovoril, ta je sklonil glavo in ga poslušal. Plemiški maršal se je razgovarjal z državnim pravdnikom, župan je poslušal in se smehljaj. Znova je zadonela motna beseda predsednika.

Vsi štirje odvetniki so pozorno poslušali, obtoženci so šepetali med seboj, Fjodja se je zmedeno smejal in skrival.

— Kako se je odrezal? . . . naravnost najboljšo med vsemi! — je začudeno zašepetal Sizov materi na uho. — Eh, deček! . . .

Mati se je začudeno zasmejala. Vse, kar se je godilo, se ji je zdelo kakor nepotrebne in okoren uvod za strahoto, ki se pojavi nankrat in ki navda vse s hladno grozo. Ali mirne besede Pavlove in Andrejeve so zvenele brez strahu in trdo, kakor da bi bile govorene v mali hišici tam v predmestju in ne pred sodiščem. Strasten mladostni izbruh Fjodje se ji je zdel zabaven. Nekaj smelega in svežega se je pojavljalo v dvorani, in mati je iz gibanja ljudi za seboj ugenila, da ne čuti le ona tako.

— Vaše mnenje? — je vprašal starec.

(Dalje.)

NOVICE.

* **Kitajska revolucija**, ki je očitno presenetila dvor in vlade v Pekingu, dasi je bila nedvomno dobro pripravljena in organizirana, napreduje in se razširja. Za mandžursko dinastijo je postal položaj že zelo nevaran. Pričakovati je pač še dosti bojev. Da olajšamo svojim čitateljem zasledovanje dogodkov, pri našamo v današnji številki majhen zemljevid Kitajske. Zaradi lažjega umevanja bomo omejen, da pomeni čiški izraz „Riše Činska“ v slovenščini „Kitajska država; na jugu „Britika Indie“ je razumljivo „Britska (angleška) Indija; „mefitka“ pomeni „merilo“. Na jugovzhodu ravno nad Hong-kongom najdemo čitatelji ob reki Jang-tse kiang mesti Hankav (Hankou) in nasproti Vučang, kjer je revolucija izbruhnila. Poznejše dogodke bodo lahko zasledovali na podlagi naših poročil. Izkušali bomo sploh, da ustrezno cenjenim čitateljem s primernimi aktualnimi ilustracijami.

* **Ljudstvo zopet ogoljufano.** Iz Srbije prihajajo preko Ogrske poročila, da sta se avstro-ogrski in srbska vlada „sporazumeli“ zaradi uvoza mesa in živine. Kakšno pa je „sporazumljenje“, je razvidno iz dejstva, da so se uvaževale zgolj koristi avstrijskih in ogrskih velegrarcev, da torej ljudstvo zopet ne bo jedlo cenega mesa. Takoj na meji bo treba plačati 30 vinarjav carine za kilogram uvoženega mesa, k temu pa pridejo še stroški veterinarnega ogleda, ki jih bodo morali plačati srbski eksporterji, pa se bodo naravno odškodovali s tem, da bodo meso in živino podražili. Tako je torej tisto slavno sporazumljenje, ki je vlada z njim varala ljudstvo cele mesece!

* **Lov za kravo.** Na Dunaju se je splašila krava in zdivjala po ulicah. Podrla je 40-letnega mesarskega pomočnika Huberja, da je obležal. Divjala je mimo avtomobila, sofer je streljal nanjo iz revolverja, a je ni zadel. Nato je pridrla proti stražniku, ki je potegnil sabljo in jo nastavljal proti njej. Kravi se je zadrla sablja do ročaja in je kmalu poginila.

* **Rešitev avstrijske jadrenice.** Iz Dalmacije poročajo: Dve italijanski jadrenici sta rešili v braški ožini moštvo dalmatinske jadrenice, ki so jo bili morskimi viharji tako močno poškodovali, da bi se bila kmalu potopila. Avstrijske oblasti pradijajo, da se da italijanskim mornarjem nagrada.

* **Strahovita nesreča v cukrarni.** Pri Hodoniu se je zgodila v tvornici za cukr velika nesreča. Neka delavka je zašla v stroj, ki jo je popolnoma razkosal. Njena tovarišica ji je hotela pomagati, pa jo je stroj ravno tako zdrobil.

* **Samomor dveh ljubimcev.** V Komotavi so našli moško in žensko truplo. Dognali so, da sta mrtveca 55 letni kurjač Vilim Horza in 59 letna delavčeva žena Regina Frič. Samomor sta izvršila, ker se nista mogla poročiti. Horza je najprej usmrtil Fričovo s strelom v senca, nato pa na enak način še sebe.

* **Samomor morilca.** Kazimir Levicki, ki so ga zaradi umora igralke Oginske obsodili na smrt, se je že pred sodbo trikrat hotel umoriti v preiskovalnem zaporu. Pred kratkim so ga našli nezvestnega na ležišču. Prenešli so ga v bolnico in preiskava je dognala, da se je Levicki zastrupil z veronalom. Vsi poskusi, da bi ga rešili, so bili zastonj. Levicki je predvčeršnjem umrl zaradi zastrupljenja.

* **Blagoslovljena neločljivost katoliškega zakona.** V Solnogradu si je poglaval neznan, približno petdesetleten mož iz browninga kroglo v glavo in obležal na mestu mrtve. Samomorilec je zapustil pisanje, kjer toži, da mora že devet let sam tavati po svetu in da bi se bil že lahko poročil, ako bi ne bilo paragrafa 111 splošnega državlanskega zakona. Ta paragraf se nanaša na neločljivost katoliškega zakona. Samomorilec je bil najbrže monter, obratni vodja ali delovodja. Bil je močne, rejene postave, precej belih las, namrnice je imel obšite s čipkami in zaznamovane s črkama „C“ in „F“.

* **Velikanski požar.** V Repeč-Banji pri Sopronu je pogorelo 78 hiš in 84 stranskih poslopij, v sosednem kraju Pelesztey pa 29 hiš in 40 stranskih poslopij. Zgorelo je tudi mnogo živine.

* **Volitve v Alzaciji in Lotaringiji.** V Alzaciji in Lotaringiji so bile v nedeljo deželnozborske volitve prvič po novem volilnem redu. Volilna pravica je splošna, enaka, tajna in direktna. V glavni volitvi je izvoljen tisti, ki je dobil nad polovico vseh oddanih glasov v volilnem okraju. Ako ni dobil noben kandidat nad polovico glasov, tedaj so čez sedem dni nove volitve, kjer odločuje relativna večina in je izvoljen tisti, ki ima od vseh kandidatov največ glasov. Volitve morajo biti vselej v nedeljo. Po dosedanjih volilnih rezultatih je izvoljenih 7 socialnih demokrata v 19 centrumovih pristaveh, 7 pristavev lotarijskega bloka in 2 liberalca. Socialni demokratje so dosegli lep uspeh; že pri glavnih volitvah so osvojili 6 mandatov. Preje niso imeli socialisti nobenega poslanca v deželnem zboru.

* **Ubežni bankir.** Paznik Rath, ki se je sam javil berlinski policiji, kakor smo

včeraj poročali med brzojavnimi vestmi, je baje dal natančnejše podatke o poti, ki si jo je izbral Schwarz za svoj beg. Graške oblasti so ukrenile brzojavnim putem vse potrebno, da Schwarz na potu ulove. Proti višjemu režiserju Herzmannu, ki sedi v preiskovalnem zaporu, so se pojavile nove obteževalne okolnosti. Herzmann je baje vedel za beg in je najmanj pri petih pismih posredoval med Schwarzom in Golsteinovo.

* **Carjevi morilec.** Ogromne so žrtve, ki jih je rodila ruska reakcija od leta 1905, ko je bil plamen revolucije udušen in je izšel oktobrski manifest. Nemožno je, da bi se dalo natančno izračunati, koliko ljudi so rabili „mirovnege carja“ pomorili in koliko jih oropali svobode. Vendar pa so neutrudni raziskovalci carskih grozovitosti sestavili statistiko, ki nam nudi približne podatke o divjanju carjevih rabljev. Seveda ti podatki niso popolni in daleč zastajajo za resničnimi številkami. V zadnjih petih letih so torej pomorili v imenu „mirovnege carja“ 250 000 ljudi pri pogromih in podobnih klanjih, 150 000 ljudi pri kazenskih ekspedicijah, 375 000 oseb so dala pomoriti vojna sodišča; 320 000 oseb je bilo obsojenih v katorge (ječa s prisilnim delom), 350 000 pa so jih pregnali. Vse te obsojence so seveda političnega značaja. Nikolaj II. bi pač zaslužil, da bi mu pravica v čelo vžgala te številke!

* **Rudniška eksplozija.** Iz Harrisburga v ameriški državi Illinois poročajo: V Orgari se je dogodila v jami eksplozija in je zasutih 30 rudarjev. Zračni pritisk je vrgel iz rova dvoje trupel.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Strankina dolžnost, disciplina in enotnost,** zvestoba do stranke — hm, še nikdar ni bilo v kakšnem odklu liberalne stranke v kratkih vrstah toliko takih strastnih apelov kakor sedaj, ko gre za volitev Ribnikarja v deželni zbor. Čimbolj napoveduje izvrševalni odbor narodno-napredne stranke „sijajno zmago“, tembolj so čudni nervozni apeli na disciplino, aoli, ki se ponavljajo dannadan, tiskani z najdebelejšimi črkami. Čemu je treba volilcem tako zabijati disciplino, če je „sijajna“ zmaga itak zagotovljena? Čemu je tega treba zlasti v mestni kuriji, v kuriji inteligence?... Pravijo, da je prevelika reklama navadno slaba reklama.

— **Nadomestne volitve v ljubljansko obrtno sodišče.** Po zakonu o obrtnih sodiščih odstopi letos polovica prisednikov in namestnikov obrtnega sodišča ter obrtnih prisednikov vzkljnega sodišča, vsled česar bodo v kratkem nadomestne volitve v ljubljansko obrtno sodišče. In sicer bo izvoliti v prvi skupini velikih obratov, (obratov, ki plačujejo nad 300 K splošne pridobnine, podjetij polagajočih javne račune, izimši trgovske obrate) 4 delavske in 4 podjetniške prisednike in dva delavska in dva podjetniška namestnika za obrtno sodišče in po 1 delavskega in podjetniškega prisednika za vzkljno sodišče, v drugi skupini malih obratov (izimši trgovske obrate) 5 delavskih in 5 podjetniških prisednikov ter 3 delavske in 3 podjetniške namestnike za obrtno sodišče, in po 1 delavskega in podjetniškega prisednika za vzkljno sodišče; v tretji skupini vseh trgovskih obratov pa 3 delavske in 3 podjetniške prisednike, ter dva delavska in dva podjetniška namestnika za obrtno sodišče in po 1 delavskega in podjetniškega prisednika za vzkljno sodišče. Vsi podjetniki (obrniki, namestniki, poslovođe, zakupniki, voditelji obratov) so zavezani, da tekom treh tednov sestavijo in vpošljejo obd. uradu seznam v njihovem obratu vposlenih delavcev in delavk, ki so dopolnili 20. leto, ki bivajo najmanj eno leto v tuzemstvu in ne pripadajo stanu učencev. Ti imeniki morajo obsegati tudi delavce, ki delajo izven obratovalešča proti plačilu za obrat. Uradna doba prisednikov in namestnikov, ki jih je na novo izvoliti za štiri leta se konča dne 1. decembra 1915. Natančnejši čas volitve naznani deželna vlada s posebnim razglasom.

— **Mladinsko podružnico** ustanovi Spl. del. zv. „V z a j e m n o s t“ v nedeljo, dne 29. t. m. popoldne ob 2. v društvenih prostorih Selenburgova ulica šte. 6, II. nadstropje. Prihitte vsi mladi sodrugi na ustanovni občni zbor!

— **Za Vič-Glince** se ustanovi podružnica Spl. del. zv. „V z a j e m n o s t“ v soboto zvečer ob 8. v gostilni pri Travnu na Glincah. Sodrugi iz teh krajev so vabljeni vsi na ustanovni sestanek!

— **V Mostah** sklicuje krajna politična organizacija na nedeljo ob 3. popoldne k Miskotu javen ljudski shod z dnevnim redom: Kaj zahtevamo od občine? Sodrugi, vsi na važen shod!

— **Podružnica tiskarniškega pomožnega oboja v Ljubljani** naznanja, da je dne 24. t. m. umrla nje zvesta članica Hedvika Dobrota po dolgi in mučni bolezni v 28. letu svoje dobe. In se ob enem zahvaljuje vsem za blage dokaze kakorkoli izkazanega sočutja.

— **Iz ljubosumja.** Na Poljanski cesti sta napadli na hišnem dvorišču žena nekega

asistenta in neka gostilničarka dekle. Strgali sta z nje obleko in bili tako dolgo po njej s palicami, da se je zgrudila nezavestna. Deklo so prepeljali z rešilnim vozom v deželno bolnico. Vzrok napada je ljubosumnost.

— **Avtomobilska nezgoda.** Avtomobil J. 21 je povozil sinoči ob pol 6 na Dunajski cesti pred Tönnessovo tovarno žensko, ki je nesla košaro zeljnatih glav. Avtomobil je z veliko silo podrl žensko na tla in jo znatno poškodoval. Očividci trdijo, da je krivda voznikova, ker je vozil avtomobil v naglem diru prav tik hodnika za pešce.

— **Kolera v občini Törökbece.** Kr. ogrsko ministrstvo za notranje zadeve je objavilo, da je občina Törökbece (komitat Tóronal) okužena s kolero in je treba vse iz te občine dole tujce strogo nadzorovati. Da se zamore to nadzorovanje točno vršiti, imajo vsi hotelirji, gostilničarji in sploh vsi, ki oddajajo prenočišča ali stanovanja, vsakega iz te občine došlega tujca nemudoma zglašiti pri mestnem zglaševalnem uradu. Vsako sumljivo obolenje je takoj prijaviti. Prestopki se bodo strogo kaznovali, ker lahko privedejo do nedoglednih posledic.

— **Razmere v jeseniški restavraciji.** Iz železničarskih krogov nam prihajajo tožbe, da morajo železničarji z legitimacijo v jeseniški restavraciji pogostokrat plačevati polne cene vzlic temu, da pri naročanju opozore natakarka, da so železničarji. Čas je, da bo teh nerednosti konec!

Občinske volitve v Novem mestu.

Socialni demokratje, ki so volilci v Novem mestu, naj pri občinskih volitvah za novomeški občinski odbor dne 28. t. m. ravna po sledečem navodilu.

1. Udeležite se zanesljivo vsi do zadnjega občinskih volitev, izvrševanje volilne pravice bodi vsakemu somišljeniku prva dolžnost.

2. Držite se strogo discipline, ker trdna disciplina je prvi pogoj uspehu.

3. Volite enoglasno spodaj napisano socialnodemokratsko kandidata in agitirajte za nju.

4. Ne volite nobenega klerikalca niti nikogar, ki ga podpirajo klerikalci.

5. Podpirajte kandidate, ki so zanesljivo naprednega mišljenja.

Socialno-demokratska kandidata za občinski odbor novomeški sta:

za II. razred (modre glasovnice)

Franc Schiffrer,

železniški poduradnik v pok.

za III. razred (rdeče glasovnice)

Rihard Twrdy,

železniški poduradnik.

Vsa navodila in pojasnila za volitve se dobe na postaji pri R. Twrdyju, v mestu pri dr. Jelenču.

Štajersko.

— **Trbovlje.** V nedeljo popoldne je bil na dvorišču „Delavskega doma“ dobro obiskan ljudski shod, na katerem je poročal o političnih dogodkih zadnjega časa sodrug Kocmur iz Ljubljane. Govornik je dejal, da bi bila pravzaprav dolžnost g. dr. Benkoviča, ki je poslanec tega okraja, da pride pred volilce in jim razloži, kakšno je delovanje v državnem zboru. Hrupno ogorčenje je zavladalo, ko so zborovalci zvedeli, da se podražitev premoga utemeljuje s tem, da so se baje zvišale plače rudarjev. Trboveljski rudarji ne vedo nič o povišanju plač, pač pa je resnica, da se jim neprestano znižujejo. Dokaz, da trboveljskim rudarjem ni z rožicami poslano, je že to, ker rudnik ne more dobiti zadostnega števila delavcev, dočim se vozijo celi transporti na Vestfalsko, dasiravno se tudi tam ne cedi med in mleko. Nizke in nestalne plače pa uplivajo, da se draginja občuti še bolj nego drugod, kjer vladajo količkej urejene razmere. Rudnik izkorišča delavca ne le kot producenta, ampak tudi kot konzumenta s tem, da mu daje namesto plače živila iz svoje konzumne zaloge. Nič redkega ni pri nas delavec, ki vse leto ne vidi vinarja! Rudarjem, ki se pritožujejo, se odgovarja, da so preleni, da bi lahko več zaslužili, pa da so sami krivi itd. Rudniška gospoda dobro ve, da rudarji niso tako organizirani, kakor bi morali biti; pa se zato upa rabiti take izgovore. Ko se je govornik še popečal z izdajstvom slovenskih klerikalnih poslancev, je pozval še posebej navzoče žene, naj se tudi one pobrigajo za organizacijo. Na zboljšanje razmer se bo moglo šele takrat misliti, kadar bodo vsi rudarji strokovno, gospodarsko in politično organizirani. Po kratkih sklepnih besedah sodruga Tokana je bil shod končan in je upati, da ne bo ostal brez uspeha.

— **Iz Trbovelj** nam pišejo: V nedeljo je pri nas strašil dr. Benkovič. Mislimi smo, da pride na naš shod, da nam pove, zakaj je glasoval proti uvozu argentinskega mesa. Pa ga ni bilo nič na spregled in ljudje pravijo, da je bil samo v farovžu, kjer je obiral posvečene piščance in pokušal letošnji most. Ampak spodobno ni, če se poslanec, ki se je pred volitvami Trboveljčanom tako vsiljeval sedaj plazi po naši občini kakor kakšen tihotapec. Če je njegovo delovanje pošteno, bi moral biti bolj korajžen. Če hoče res biti ljudski zastopnik, naj pride med rudarje, pa se bo hitro prepričal, da revščina ni samo švindal, kakor to trdijo njegovi tovariši.

— **Divji prašiči v graški okolici.** Prebivalci v Nestelbachu so bili 22. t. m. v velikem strahu. Naenkrat so se pojavili v vasi trije divji prašiči, ki so bili tako besni, da so morali pred njimi bežati, kajti zverji so napadle vse, kar jim je prišlo nasproti. Vest o divjih prašičih se je naglo raznesla in jih je šlo veliko število lovcev zasledovati. Toda o divjih prašičih ni duha ne sluha; naglo kakor so prišli, so tudi izginili. Ljudje se seveda še vedno boje, da se nenadoma vrnejo.

— **Ljudsko praznovanje.** V Pollau na gornjem Štajerskem, kjer je ljudstvo še popolnoma „nepokvarjeno“ in „dobro katoliško“, so si pričeli šepetati ljudje grozovite povesti o lekarnarju Kobernauserju. Pravili so, da umori Kobernauser vsako leto po enega moškega in po eno ženo ter ju porabi za pripravljanje zdravil. Kako se je vgnezdila vera v resničnost te prismojene govorice kulturno daleč zaostalih ljudi, priča naslednji dogodek. Posestnikov sin Franc Puc je prišel neko noč v lekarno po zdravila. Lekarnar ga je spremljal z lučjo do vrat. Pucu se je zdelo, da ga je lekarnar pogladil z roko po obrazu. Takoj potem mu je postalo zelo slabo in Puc je res zbolel na neudnem živčnem napadu. Puc in njega starši so pričeli govoriti, da je hotel lekarnar dečka porabiti za medicino, kar so ljudje tem rajše verjeli, ker so bili že itak vsi prismojeni vsled omenjene govorice. Kobernauser je zvedel za te govorice in je vložil tožbo proti Pucu in njegovim staršem. Okrajno sodišče je obsodilo Puc na 14 dni zapore, njegove starše pa je oprostilo. Nato je bila v Gradcu vzkljena obravnavna. Pri tej obravnavi so podali Puc in starši častno izjavo, da obžalujejo neutemeljene govorice in prosijo lekarnarja odpuščanja. Nato je lekarnarjev zastopnik tožbo umaknil in je torej obveljala oprostilna razsodba staršev, Pucu pa se je spremenila kazen v denarno globo 10 kron.

— **Brata je umoril.** Posestnikov sin Ivan Poklac na Vranskem je pil v gostilni pozno v noč. Ko je prišel domov, se je začel pripraviti z bratom Jurijem. Slednji je zgrabil Ivan velik kuhinjski nož in ga zasadel bratu globoko v prsi, da se je zgrudil smrtno ranjen na tla. Morilec je pobegnil, a so ga prijeli še tisto noč in izročili vranskemu sodišču.

Goriško.

— **Od Sv. Lucije ob Soči.** Liberalcem preda slaba; sedaj se zatekajo že h klerikalcem po pomoč. 22. t. m. je prišel neki mandičar iz Trsta na našo postajo in je prosil za grizenega klerikalca, da bi delal reklamo za narodno organizacijo. Mož je trosil po kolo-dvoru lažljivo jugoslovansko cunjio Temu frakarju, ki je prišel v Sv. Lucijo po smolo, povemo, da iz te moke ne bo kruha. Vdrugeč naj se zateče kar naravnost k župniku, morda pomaga ta jugoslovonom iz zadreg. — Rdeča straža.

— **Tretji roparski napad ob presersko-gorjanski cesti pri Komnu.** Dne 21. t. m. okoli 9. zvečer je peljala na dvokol-snem ročnem vozičku mlada Justina Volčič iz Komna, prekupevalka z zelenjavo in z raznimi kuhinjskimi potrebščinami, kakor s pomarančami, limoni, svojo v Trstu nakupljeno robo v Komen, da bi jo tam razprodala po hišah. Na cesti med Gorjanskim in Komnom in sicer pri preserskem gozdiču je prišel k nji neki neznan človek ter zahteval od nje denar, grozeč ji, da se ji drugače kaj drugega zgodi. Prestrašena Volčič je izročila lopovu ruto, v kateri je imela zavitih 11 kron in napadalec je odšel. — Prišedša v Komen je naznanila to orožni-kom To je v kratkem času že tretji roparski napad v preserskem gozdu.

Umetnost in književnost.

Iz gledališke pisarne. Danes se poje prvič v sezoni B. Smetane komična opera v treh dejanjih „Prodana nevesta“. Predstava se vrši za par abonente. Opozorjamo, da se bo uvertira svirala celotno in brez doslej običajnih krajsjav. Prvič popolno svirano uvertira traja okoli 6 minut. Med uvertiro vstop v gledališče ne bo dovoljen.

Milan Pugelj: Mali ljudje. V založništvu Kleinmayr in Bamberg je izšla zbirka povesti Milana Puglja pod naslovom: „Mali ljudje“. Knjiga obsega na 236 straneh devet povesti in sicer: V letih nerodnih; Zimska pot; Hlapec; Ost; Na gradu; Sestanek; Krst; Vrana; Pismouk. Cena broširane knjige je 3 K, vezane 4 K. Ocenjo še objavimo.

Borba štev. 19 ima sledečo vsebino: D. Tucović: Rat i Balkan. — Plehanov: O agrarnem pitanju. — M. Jovanović: Carinsko prohibitivna potika feudalno agrarnih magnata u Ugarskoj. — A. Bogdanov: Revolucija i filozofija. — Dragiša Lapčević: Sindikalni pokret u Srbiji u godini 1910. — Književni pregled. — Socialistički pregled. — S. Stepanjak: So-
 ćija Perovska.

Draginja.

(Piše dr. H. Tuma.)

(Dalje)

Iz teh kratkih podatkov se vidi, kako je tekom zadnjega stoletja Zapadna Evropa postala iz poljedelskih držav industrijalna, da so se premenile potrebe konzumentov, da se je premenilo število konzumentov, v blagu je stopil na prvo mesto kruh in meso. Vsled tega je naravna rast cene kruha in mesa v Zapadni Evropi. Primanjkovalo je živil in ta so se morala uvažati iz drugih dežel, kjer so poljedelci še ogromna večina in kjer so za rast žita in rejo govedine ugodna tla. Dežele, ki so imele potrebo po uvozu žita, so bile leta 1905: Velika Britanija, Francoska, Nemška, Avstrija, Italija, Belgija, Holandska, Švica, Danska, Švedska, Norveška, Španska, Portugalska in Grška. Ves primanjkljaj je znašal 151 mil. kvintalov pšenice, 24 milijonov kvintalov rži, 42 milijonov kvintalov ječmena, 25 milijonov kvintalov ovs in 59 in pol miliona sirka. Temu nasproti so imeli prebitke za izvoz: Ogrska, Ruska, Rumunija in Bolgarija, Angleška Indija, Združene države Severne Amerike in Argentinska na pšenici 163 in pol milijonov kvintalov, na rži 16,3 milijonov kvintalov, na ječmenu 3,5 milijonov kvintalov, na ovsu 19,3 milijonov kvintalov in na sirku 68 milijonov kvintalov. Vidi se iz tega, da je Evropa leta 1905 pri konsumu žita za malo aktivna, a že leta 1906 je postala pasivna.

Od leta 1880 je dovažala v Evropo precejšnje količine žita Severna Amerika. Združene države Severne Amerike so štele l. 1850 23 in pol milijonov prebivalcev. Vsa prostorna tla te države so bila ali preorana ali pa pokrita z neizmernimi gozdovi in nepreglednimi travniki, godnimi za novino in preoranje. Pri seljenji, ki so prihajali v Združene države, so dobili tal za pridelovanje žita v preobilju. Že leta 1880 je bilo 50 milijonov prebivalstva, ki so razširili plodno polje od 452 hektarov na 1140 milijonov hektarov ter so izvozili na leto 50 milijonov kvintalov žita. Leta 1900 je bilo 1658 milijonov ha obdelanih, izvozilo se je 100 milijonov ha žita. Poleg poljedelstva se je še hitreje razvijala industrija ter prebivalstvo do leta 1910 namnožilo na 90 milijonov duš. Tla, ki so se preveč izkoriščala, dajala so manj plenjavo žito. Izvoz jame padati. Leta 1905 znaša le 60 m q, leta 1908 le še 42 m q, leta 1910 je nezadosten in cene kruha grdo tudi doma kvišku. S prenehanjem izvoza iz Združenih držav Severne Amerike je moralo v zapadni Evropi, ki je prejemale ves oni izvoz, nastopiti pomanjkanje.

Ako štejemo v Zapadni Evropi in Zedinjenih državah Severne Amerike 500 konzumentov krušnega žita in ako po prof. Rauke znaša dnevna potreba 400 g kruha, dobimo, da bi morala zadostovati za to število konzumentov celo letošnja produkcija. Letošnja letina, ki šteje med slabše, je dala 716 milijonov q pšenice in 322 milijonov q rži, torej na glavo 208 kg krušnega žita, docim bi bila žitna potreba le 146 kg kruha na leto, seveda ob normalni hrani in v zvezi z drugimi žili. Vendar že iz teh podatkov lahko sklepamo, da pomanjkanju kruha ni toliko krivo pomanjkanje žita, ampak mora izvirati ubitek od drugod, torej iz trgovine, ki posreduje med producentom in konzumentom.

Leta 1908 je bilo v Evropi 132 milijonov glav goveje živine. Odraja se na teleta, lahko računamo, da se to število prenavlja vsako tretje leto, da pride torej na eno leto 43 milijonov glav goveje živine. Ako računamo počez 1 in pol q mesa, dobimo na leto 5650 milijonov kg govedine. Ako vzamemo le 100 milijonov konzumentov govejega mesa, dobimo nekaj čez 56 kg na leto na glavo. Po profesorju Rauke pa je potreba odraslega moža četrta kg, torej bi bilo zadostno govejega mesa le za 224 dni.

Delavci vseh kulturnih držav so v zadnjih 30 letih potom organizacij dosegli 50 do 60 odstotkov na 100 odstotkov povznanje merze. Vsled tega je tudi njih obraz življenja višji in meso je postalo potrebešna. Draginja se je morala torej javiti najprej na mesu. — Vaporedno z naraščanjem delavstva in industrije se kaže v kulturnih državah neizmerno naraščanje bogastva. Da vzamemo le nekoliko primerov: na Nemškem so šteli leta 1910 le v petih mestih Düsseldorf, Wiesbaden, Charlottenburg, Frankfurt, Berlin 2846 milijonarjev. Družino Rothschild cene na 11 in pol milijard premoženja. Morgan v Združenih državah upravlja trust železnice, trust jekla in zavarovalnico Equitable s skupnim kapitalom 20 milijard kron. V Londonu ima Duc de Westminster 75 milijonov kron letnih dohod-

kov le od nepremičnin. Dohodnine so plačali na Angleškem leta 1848 od 256 milijonov funtov napovedenega premoženja, leta 1908 pa od 1010 m. f. 24 milijard kron vsote napovedbe od 160 f. s. 3840 kron naprej.

(Dalje.)

Gospodarski pregled.

**** Uvoz mesa na Angleškem.** Kmalu bo zopet morala avstrijska zbornica izreči svoje mnenje o mesnem vprašanju. In zopet bomo slišali najraznejša zavijanja najbolj očitnih dejstev, samo da bi veleagrarna gospoda olesala svoje protiljud ko postopanje. Zategadelj se nam zdi umestno, da spregovorimo par besed, kako preskrbuje Velika Britanija svoje prebivalce z mesom. To se nam zdi tem umestnejše, ker je Angleška vzorna dežela za uvoz mesa, obenem pa tudi vzorna dežela za najplemenitejšo živinsko kakovost, za racionalno gojenje posebnih pasem in obenem tudi vzorna dežela z ozirom na obvarovanje pred živinsko kugo. — Uvoz zmrznjenega in ohlajenega mesa na Angleško, Škotsko in Irsko je dosegel v letu 1910 toliko višino, kakor nikdar popreje. Uvozilo se je 610.970 ton mesa, za 78.714 ton več kakor v prejšnjem letu. Ta številka je tem pomembnejša, ker so istočasno tudi Italija, Švica in Portugalska odpravile carino za uvoz, kar je jasen dokaz, da po Evropi vedno bolj prodira mnenje, naj se dovoli prost uvoz tujega mesa. V letu 1910 so uvozili Angleži shoro dve petini mesa iz inozemstva. Mesa niso uvažali samo iz Argentine, ampak jako mnogo iz Avstralije in tudi iz Venezuele, Urugvaja in Patagonije. Opomniti je treba, da se je uvozilo več ohlajenega, kakor zmrznega mesa. Kljub velikemu uvozu na Angleškem živinoreja goved stalno napreduje. Samo število ovac je neznatno padlo, kar itak nima posebnega pomena. To dejstvo pa nam kaže z nedvomno jasnostjo, da uvoz domači živinoreji prav nič ne škoduje. Iz povedanega pa je jasno, da vse govorjenje naših veleagrarcev ni nič drugega kakor smotreno potvarjanje resničnih dejstev in številčnih dokazov v ta namon, da bi ogoljufali milione in milione lačnih ljudi.

Delavsko gibanje.

— Lep uspeh mariborskih čevljarjev. Mezno gibanje mariborskih čevljarjev se je končalo za nje z lepim uspehom. Dasi je že kazalo, da pride do stavke, se je končno dosegla mirna poravnava. Čevljarjem zvišajo podjetniki plačo za 10 do 40 odstotkov, skrajšajo jim delovni čas na dnevni 11 ur, sklene se kolektivna pogodba z delavniškim redom in ustanovijo paritetnega razsodišča. S tem je odpravljen tudi naplakovni sistem ki je bil v navadi pri mnogih čevljarjih. Pogodba stopi v veljavo s 30. oktobrom in velja za tri leta.

Državni zbor.

Dunaj, 25. oktobra.

Poslanska zbornica je danes sklenila prvo branje vladne predloge o italijanski pravni kulturi. Generalna govornika pro in contra sta bila italijanski klerikalec Degasperini in nemški radikalec Wastian. Za njima se je oglašila cela vrsta stvarnih popravarjev, le da njihov govorjenje niso bile ne stvarne in ne pravilne. Končno je zbornica odkazala vladno predlogo proračunskemu odseku.

Prva točka dnevnega reda jutrišnje seje je razprava o proračunu za leto 1912. Predsednik je prekinil sejo in med pavzo so se vpisavali poslanci v govorniško listo za proračunsko razpravo; oglasilo se je okoli 300 govornikov.

Nato se je nadaljevala meritorna debata o Dubičevem nujnem predlogu o dalmatinskih železnicah in je bil predlog z vsemi dodatki soglasno sprejet.

Koncem seje je poslanec dr. Ravnihar z vprašanjem na zborničnega predsednika urgiral odgovor na svojo interpelacijo o jezikovnih odlokih predsednika ljubljanskega deželnega sodišča.

Socialno-demokratski predlogi v draginjskem odseku sprejeti.

V današnji seji draginjskega odseka je bilo glasovanje o mesnih predlogih.

V debati je sodež posl. Winter še konstatiral, da je bilo v septembru 1909 okuženih 49 hlevov, v oktobru 1909 že 20 000 in v avgustu 1911 77 000; potem naj se predrne še kdo govoriti o okuženosti argentinske živinoreje. S svojimi izjavami so si naši veterinarci priskrbeli ubožno spravevalo.

Po celi vrsti stvarnih popravkov je odsek glasoval o mesnih predlogih, in sicer najprvo o socialno-demokratskem predlogu sodež posl. Rennerja, ki se glasi:

Poslanska zbornica konstatira, da za uvoz mesa in živalskih sirovin iz takih držav, od kjer uvoz teh predmetov ni združen z veteri-

narno policijskimi nevarnostmi, ni treba dovoljenja ali pa enakega postopanja Ogrske v smislu § 12. carinske in trgovinske pogodbe z Ogrsko in dovoljenje spada izključno pod kompetenco avstrijske vlade.

Ker uvoz zmrznjenega argentinskega mesa po angleških, italijanskih in švicarskih in po naših dosedanjih izkušnjah ni združen z veterinarskimi nevarnostmi, ker priznava to ogrska vlada sama, ki od nas ne zahteva nobenih veterinarskih policijskih odredb, temveč čisto druge kompenzacije, so dani vsi zakoniti predpogoji § 2. in nismo zavezani pogajati se z Ogrsko. Naša vlada ima popolnoma proste roke; z ozirom na pomanjkanje mesa zahteva poslanska zbornica:

1. Vlada naj dovoli brez nadaljnih pogajanj z Ogrsko vsako prošnjo za uvoz argentinskega mesa, brez časovnih in kvantitativnih omejitev.

2. Vlada naj uvede s Srbijo pogajanja o novi trgovinski pogodbi, ki naj dovoli Srbiji proti primernim koncesijam avstrijski industriji neomejen uvoz žive živine in mesa v Avstrijo.

Mladoček Neumann zahteva, da se o točki 1 tretjega odstavka glasuje posebej, češ da bodo mladočehi glasovali za ves Rennerjev predlog izimši navedeno točko. V poimenskem glasovanju je bil Rennerjev predlog brez točke 1 sprejet s 24 proti 23 glasovi; zanj so glasovali vsi mestni poslanci. Odklonjena pa je bila točka 1. tretjega odstavka s 25 proti 23 glasovi. Sodež Renner je to točko priglasi kot predlog manjšine.

Nato je odsek s 24 proti 20 glasovi odklonil Marekov predlog o uvozu ruskega mesa, živine in perutnine; Marek je v imenu manjšine vztrajal pri predlogu. Tudi Waberjev predlog je odsek s 23 proti 22 glasovi odklonil. Nato je odsek glasoval o Jerzabekovem predlogu, ki obsega vse to, kar odklonjena točka 1. v socialno-demokratskem predlogu. Jerzabekov predlog se glasi:

Zbornica naroča vladi, da takoj dovoli uvoz ohlajenega argentinskega mesa, ker Ogrska po pogodbi temu ne more ugovarjati; da dovoli popolno izkoriščenje doslej veljavnega mesnega kontingenta iz balkanskih držav in da ga še poviša. Z ozirom na nevarnost okuženja je strogo paziti na veterinarsko-policijske odredbe.

Ta predlog je bil s 23 proti 22 glasovom sprejet; vzlic odklonitvi točke 1. je predlog dr. Rennerja s tem v bistvu sprejet.

Spačekova resolucija, ki zahteva pomožno akcijo za na deželo, je deloma sprejeta, deloma odklonjena.

O resoluciji slovenskega klerikalec Verstovška proti prekupevanju odsek ni glasoval, ker je bil predlog prepozno vložen; na zahtevo Poljaka Groša se je glasovanje odgodilo in se otvori o predlogu v eni prihodnjih sej razprava.

Italijansko turška vojna.

Poročila so se začela že nekoliko izpreminjati. Menda se je tudi Italijanom vsaj nekoliko zazdelo, da se lorvorje venci v Tripolitaniji ne bodo tako igranje pridobivali, kakor so mislili v prvih dneh roparskega navdušenja in še po zavzetju Tripolisa. Ko se je bila turška posadka umaknila iz mesta, ki se ni moglo držati in ko je potem italijanska premoč pri dveh treh praskah poglala male turške oddelke brez pravega, resnega boja, so mislili v Rimu, da pojde vsa vojna enako pot. Tedaj je njihov banditski ošabnost dosegla vrhunec pa so jeli govoriti s Turčijo kakor korporal z rekrutom: „Tripolitanijo anektiramo; drugače se sploh ne govori. — Če nam bo Turčija sploh še kaj nagajala, ji naložimo še vojno odškodnino, da ji bodo kosti pokale. — Vsak dan nove in težje pogoje si bomo izmislili, če ne poklekne Turčija skesana in ponižna pred nas.“

To je zdaj vendar že nekoliko drugače. Natančno se pač ne more vedeti, kako da je, kakaj v detajlih se razlikujejo vesti iz Rima in Carigrada še vedno kakor noč in dan. Ali iz celih hribov italijanskih in turških telegramov, se dajo s pomočjo angleških, francoskih in nemških poročil vendar izluščiti nekateri momenti ki kažejo pravo situacijo vsaj v glavnih potezah.

Lahko se konstatira to: Italjani so zavzeli Tripolis in Bengazi ter še kakšno majhno postojanko. Zavzetje Tripolisa jim ni delalo velikih težav: utrdbe so bile preslabe in turška posadka je bila preslaba, da bi se bila resno branila. Turške čete so zapustile mesto. Italjani so triumfirali in so se takoj po domače uredili. Nekoliko arabskih poglavarjev se je prišlo Italijanom pokloniti. Kdo in koga so imeli za seboj se ne ve. Italjani so takoj naznanili vsemu svetu, da so Arabci komaj čakali na njihov prihod in da se vsi veselo italijanske okupacije.

Okrog Tripolisa je bilo nekoliko časa vse mirno. O Turkih so Italijani poročali, da bi radi kapitulirali. To so kmalu sami preklicali.

Namesto tega so jih jele zadnji teden male turške čete nadlegovati. „Agenzia Stefani“ italijanski korespondenčni urad, je razposiljal vesti o ponovnih zmagah, ki so jih Italijani igranje dobili, zdaj nad 300, zdaj nad 20 Turki.

Te praske so bile navidezno popolnoma brez pomena. Zdal pa se že vidi, da niso bile. Taki mali spopadi se že ponavljajo vsak dan. Italijani poročajo neprenehoma o svojih zmagah, ali Turki se očitno ne zmenijo mnogo za to. Jasno je, da se pričena gerilska vojna in vse te male bitke nimajo drugega namena kakor vznemirjati Italijane ter jih utruditi, ne dati jim pokoja ne po dnevu ne po noči, ne pri jedi ne v spanju.

Medtem pa se v ozadju pripravljajo resnejše reči, nego bi Italijani radi priznali. Pokazalo se je to že v Tripolisu in v Bengaziju. Res je sicer, da brzojav tudi tukaj ne služi z absolutno zanesljivimi vestmi. V Carigradu n. pr. govore, da so izgubili Italijani pri Bengaziju 2000 mož, docim trdijo v Rimu, da so znašale italijanske izgube z ranjenci vred le 109 mož. Ali že to italijansko priznanje je nekaj vredno. Boj je bil na vsak način hud. Italijani trdijo, da so imeli 5 do 600 regularnih vojakov, pa štiri do pettisoč Arabcev proti sebi in da je bilo na turški strani 2000 mrtvih in ranjenih. Na vsak način je bil to zelo resen, hud in krvav boj.

Čudna je vpričo tega italijanska povest, da se v mestu ni napravilo veliko škode. Iz Rima bi pač radi sugerirali svetu, da vodijo vojno z bogve kakšno obzirnostjo in človečnostjo. Ali angleške vesti govore vse drugače. Reuterjev biro javlja, da je bombardiranje porušilo in poškodovalo mnogo hiš, cerkva in drugih poslopj, med njimi tudi angleških, ter da je bilo 4000 žrtve.

Docim se tukaj vidi, da gredo Arabci v boj zoper Italijane v velikih množicah, se je to pokazalo tudi v Tripolisu. Dne 22. t. m. so Arabci pod vodstvom turških častnikov napadli Italijane. Umaknili so se pač, ko so jih začeli obstreljevati topovi z ladij, ali to se je zgodilo v popolnem redu. Ali še važnejše je to, da so se medtem Arabci v mestu spuntali in povzročili pravo paniko. Prišlo je do velikega klanja in tudi tu so Italijani nazadnje zmagali.

Ali kaj pomenijo spričo tega lepe italijanske bajke o Arabcih, ki so se jim sami prišli klanjati in zahvaljevat za okupacijo? Ali so hoteli Italijani sami sebe slepiti, ali pa so jim Arabci zvižučno odigrali komedijo, katero so brez pomisleka verjeli. Kdove, če ne bo dosedanega velikega bahanja kmalu konec. Vsa mesta in vse vasi ob morju še niso Tripolitanijske. Kar čaka v puščavi in v hribovih, tega pa Italijani nemara še ne slutijo.

Arabski upor.

Tripolis, 26. okt. Pri zadnjih dogodkih so Arabci napadli odvdaz 11. regiment berzaljerov. Prizadeli so berzaljerom precejšnje izgube. Italijanski vojski so takoj odgovorili na napad in Arabce odbili. Boj je trajal približno osem ur in je bil mestoma zelo ljut. Italijani so dobili pomoč in so slednjim sovražnika zapodili v beg. Izgube Turkov in Arabcev so nenavadno velike. Mrtvih je več sto Arabcev in Turkov, mnogo vjetih. Vojno sodišče je obsodilo doslej 31 Arabcev na smrt.

Razoroženje domačinov.

Tripolis, 26. okt. Zaradi napada upornih Arabcev, ki so bili skriti za italijanskimi četami v oazi, je dal general Caneva mestne in okolišanske prebivalce razorožiti. Večje število Arabcev so vtaknili v ječe in postrelili tiste, ki so streljali na Italijane.

Italijanski zrakoplov.

Tripolis, 26. oktobra. Po predvčeršnjem boju je preiskal italijanski vojni zrakoplov okolico pred italijanskimi četami in karavansko cesto Tripolis-Kafer-Garjana. Opazili so obsežna taborišča Turkov in Arabcev.

Boj pred Homsom.

Tripolis, 26. oktobra. Predvčeršnjem so se pojavile pred Homsom sovražne čete. Italijani so udrli iz Homsa in sovražnika z resnimi izgubami zapodili v beg.

Aretacije v Tripolisu.

Tripolis, 26. oktobra. Doslej so aretirali v Tripolisu okrog 2000 oseb. V Bengaziju je vse mirno.

Italijani v Turčiji.

Solun, 26. okt. Turška vlada je odredila, da morejo postati turški državljani samo tisti Italijani ali pod italijanskim varstvom stoječe osebe, ki na nemškem konzulatu pisмено izjavijo, da po končanih sovražnostih ne pojdejo pod italijansko varstvo. Ako bi se to zgodilo, tedaj bi jih izgnali.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. - Stari trg št. 8.

skladišče oblek — domačega izdelka — za gospode in dečke. — Velika izbira tu- in ino- zemskega blaga za obleke po meri. — Solidna postrežba. — Vedno nizke cene.

Težke izgube Italijanov pred Tripolisom.

Milan, 26. oktobra. Italijanska pehota je imela v bojih pred Tripolisom težke izgube; vestigovore, da je padlo več sto mož. Arabci so Italijane prevarali s tem, da so se navidezno udali. V Tripolisu so proglasili izjemno stanje, ker so bili v mestu samem cestni boji.

ZADNJE VESTI.

Revolucija na Kitajskem.

Veliki uspehi rebelov.

London, 26. okt. Doslej imajo uporniki v svoji oblasti šest glavnih mest najobljudenejših pokrajin. Podkralj pokrajine Kvang je brzojavil v Peking, da se ne more več zanašati na cesarske vojake in da nima vojnih potrebščin. Vlada je v velikih skrbeh zaradi odpada garnizije v Honanu in se boji, da je zaradi tega general Jinčang izgubljen. Pekinški dvor je izgubil sleherni upanje, ker Juvanski kaj, neče nastopiti proti revolucionarjem in je vrnil posebni cesarski vlak; kl je bil prišel ponj.

Prodiranje revolucionarjev.

Šangaj, 26. okt. Revolucionarji so zasedli strategično jako važno križišče Čenčau v pokrajini Honan, kjer se križata železnici Peking-Hankau in Kajfeng-Hankau. Vsled tega so cesarske čete okoli Hankava osamljene.

Bombna razstrelba v Kantonu.

Kanton, 26. oktobra. Bombna razstrelba je težko ranila tatarskega generala Fungsena. Njegova žena in 30 vojakov je mrtvih. Pet hiš se je zaradi razstrelbe užgalo.

Kuga v Mandžuriji.

London, 26. oktobra. V severni Mandžuriji je izbruhnila kuga. V Mukden je prišlo 2000 mandžurskih vojakov.

Vlada je priznala poraz.

Bruselj, 26. oktobra. Agence extrême Orient je dobila poročilo od podkralja v Nankingu, ki pravi, da je v Nankingu popoln mir. Vlada priznava poraz v Hankavu, a mune prisojanikake važnosti!

Za tuberkulozni sanatorij na Semeringu.

Dunaj, 26. oktobra. Društvo zdravnikov je v svoji seji odločno izjavilo, da naj se sezida na Semeringu sanatorij za tuberkulozne otroke, kernistem nikake nevarnosti za splošno zdravstveno stanje okolice.

Predloga za zgradbo krajevnih železnic.

Dunaj, 26. oktobra. Finančno ministstvo ima v prihodnjih dneh sejo, kjer bo obravnavalo o dogotavljenju predloga za zgradbo krajevnih železnic.

Iz ogrskega drž. zbora.

Budimpešta, 25. okt. Po dveh pomenskih glasovanjih je ministriški predsednik grof Khuen-Hedervary odgovarjal na interpelacijo grofa Apponyija o naslovu skupnega vojnega ministra. V novi brambni predlogi so odpravljeni razločki v naslovu, ki so jih prej obsegali avstrijski in ogrski zakoni. Na podlagi naredbe z dne 27. septembra t. l. pa se glasi naslov skupnega vojnega ministristva: c. in kr. vojno ministristvo, kar popolnoma vstreza značaju naprave. Apponyi se z odgovorom ni zadovoljil, zbornica pa ga je sprejela v vednost.

Hrvaški ban ostane.

Budimpešta, 26. okt. Današnji uradni list prinese lastnoročno cesarjevo pisanje na bana dr. Tomašiča, kjer cesar odklanja banovo demisijo in izjavlja, da s polnim zaupanjem pričakuje njegovega nadaljnjega delovanja.

Maroški spor poravnat.

Dunaj, 26. oktobra. Zastopniki Nemčije in Francoske izročijo v kratkem vevlastem tisti del francosko-nemških pogajanj, ki se nanašajo na Maroko obenem z željo, naj vevlasti privole v spremenitev aližeciraških aktov. Kompenzacijske pogodbe zastopniki ne predložijo oficijalno, ker gre pri teh za izključno francosko-nemške zadeve in se drugih držav prav nič ne tičejo.

Interpelacija o Maroku v nemškem drž. zboru.

Berlin, 26. oktobra. Državni kancelar je izjavil, da odgovori na maroško interpelacijo dne 8. novembra, iz česar sklepajo, da bo dotlej konflikt gotovo poravnat.

Volitve v nemški državni zbor.

Berlin, 29. okt. Volitve v nemški državni zbor bodo dne 12. januarja 1912.

Revolta vojaških novincev.

Milan, 26. oktobra. V Pivenei je bila revolta vojaških novincev, ki so jo zadušili s pomočjo velikega števila vojaštva.

Izjava velikega vezirja v turški zbornici.

Carigrad, 26. okt. Z ozirom na različne vesti o izjavi velikega vezirja v tajni seji turške zbornice dne 18. t. m. poročajo iz Carigrada: Veliki vezir je dejal, da bo skušal dati italijanski okupaciji Tripolitane začasen značaj obenem s suvereniteto sultana. Dovolile naj bi se Italiji razne geografske, gosp. in polit. ugodnosti. Z ozirom na vprašanje o pristopu Turčije v zvezo držav, je dejal veliki vezir, da je za Turčijo lakkota stopiti v zvezo, toda Turčija bi to storila samo kot enakopraven zaveznik.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Sodrug! Agitirajte za socialno demokratično časopisje! Vsak sodrug bodi naročnik našega lista, vsaka družina naj čita „Zarjo“.

Dobro ldoča in staroznana

restavracija

v sredini mesta Ljubljane

se takoj odda v najem.

Pojasnila daje Ivan Dax, Marije Terezije cesta št. 16 v Ljubljani.

Dr. E. Gallatia

ordinira zopet.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska c. 17

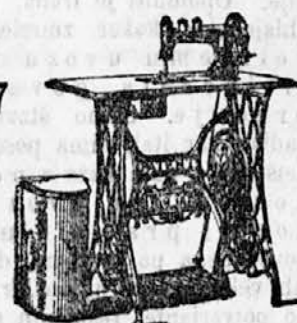
priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa

Ceniki zastonj in franko.

Največje podjetje konfekc. stroke je ogromna trgovina

O. Bernatovič

Ljubljana, Mestni trg šte. 5

katera ima že začetkom sezije

nad 30.000 kom. svežega blaga

po najnižjih cenah — in to:

nad 5000 kom. najfinejših oblek za gospode	nad 2000 kom. posamezn. hlače in telovnikov
.. 2000 .. najfinejših površnikov, sport-uh in zimskih sukenj	.. 8000 .. oblek za dečke in otroke
.. 3000 .. pelerin	.. 15000 .. najmočnejše konfekcije za dame in deklice.

Solidna postrežba!

Priznana nizke cene!

OREHE

v vsaki množini kupuje po nizkih cenah

Iv. A. Hartmann nasl. A. Tomažič

:: v Ljubljani, Marije Terezije cesta. ::

!!! Tvrda oddaja najboljše vrste KROMPIR zdrav in brezhiben !!!
cele vagone po prav solidni nizki ceni? !!!

Del. glavica:
K 8.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Rez. fond nad
K 800.000.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4½ %

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon šte. 168.

v Ljubljani

Telefon šte. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Zaloga v Spodnji Šiški.